

UPSTREAM #4



СЕКРЕТНІ МАТЕРІАЛИ

Боротьба з червоними в
Бердичівському повіті
(1920-1923 рр.)

ЛІТОГЛЯД

Дитяча література:
всраххсь і не жити!

ПУБЛІЦИСТИКА

Володимир Нікітін

"Что такое
образованный человек?"

Шановні читачі!

Вітаємо вас з четвертим номером електронного журналу «Upstream», в якому ви завжди знайдете корисну та цікаву інформацію.

Upstream – це соціальний проект, спрямований проти невігластва, основна мета якого – надати можливість бути почутим кожному, хто обрав свій шлях проти течії.

Upstream (Апстрім) – це індивідуалізм, самобутність, самореалізація. Це журнал для мислячих людей.

Нагадаємо, що ви завжди можете долучитися до створення наступних номерів. Надсилайте свої матеріали та будьте з нами. Гуртуймося!

e-mail: dobraspravaberd@ukr.net

тел.: 097 914 32 61

© Балюк Юрій, 2012

ЧИТАЙТЕ ПРО...

Філософія Upstream

Апстрім – це не нове, а найкраще з кращого.....2

ПУБЛІЦИСТИКА

Володимир Нікітін: «Что такое образованный человек?».....2

ЛІТОГЛЯД

Дитяча література: всраххсь і не жити.....5

СЕКРЕТНІ МАТЕРІАЛИ

Боротьба з червоними в Бердичівському повіті.....10

ШУХЛЯДА

Юрій Балюк: стословия.....15

Філософія Upstream

Апстрім – це не нове, а найкраще з кращого

Даний журнал створений для того, щоб донести читачеві ідею можливої свободи, яку ще ніхто за життя так і не здобув. Так, виглядає зовсім романтично, проте позбавлення найвищої мети призводить до деградації особистості. Upstream (від англ. – «проти течії») має всі шанси для існування у вигляді соціокультурного руху, адже спрямований до акту творіння, розвитку. Апстрім можна асоціювати з анархізмом, лібералізмом, націоналізмом тощо. Проте Апстрім – це пошук, це альтернатива. Також Апстрім – це протест.

Що доступне зараз без грошей? Влада? Ні. Добробут? Ні. Зате доступне ваше життя, ваша ініціатива. Самоорганізація, ось, що доступне. І цей журнал теж є доступним. Наповнюючи його матеріалами, будуєш своє Я.

Кожен з нас повинен розуміти, що нікому не потрібний. Ми потрібні перш за все самі собі. Не слід чекати, що світ зміниться сам по собі. Хочеш жити краще – створи собі. Апстрім саме для цього і є.

Рей Бредбері сказав: «Не вимагайте гарантій. І не чекайте спасіння від чогось одного – від людини, або машини, або бібліотеки. Самі створюйте те, що може врятувати світ, - і якщо потонете в дорозі, так хоч будете знати, що плили до берега».

ПУБЛІЦИСТИКА

Володимир Нікітін: «Что такое образованный человек?»



Нікітін Володимир Африканович

Народився 28 травня 1946р., Чернігів (Україна). Закінчив Київський інженерно-будівельний інститут. Кандидат архітектури, доктор культурології.

Фахівець із організаційних і методологічних питань розвитку сфер управління, освіти та досліджень. Засновник проекту *Foundation for Future*. Протягом останніх шістьох років брав участь у підготовці та проведенні більш як 30 проектів з публічної політики. Автор методичних матеріалів і курсів з публічної політики. Має досвід успішних проектів з урядом.

Брав участь у роботі Московського методологічного гуртка з 1978 року.

Великий досвід організації семінарів, організаційно-ділових ігор, дослідницьких проектів, навчань в Україні, Росії, країнах Середньої Азії та Кавказу.

Понад 30-річний досвід проведення наукових досліджень та аналітичних розробок у гуманітарній сфері. Оpubлікував більше 100 наукових праць.

Має досвід проектування та запуску нових навчальних закладів та аналітичних організацій.

1965 - 1995рр. – молодший, старший науковий співробітник, завідувач відділу методологічних проблем історії Київського науково-дослідного інституту теорії, історії архітектури та містобудування.

1985 - 1989рр. – викладач Академії мистецтв (Київ).

1994 - 1997рр. – викладач Лицею бізнесу (Київ).

1995 - 2004рр. – проф., завідувач кафедри гуманітарних дисциплін Міжнародної академії бізнесу та банківської справи (Тольятті, Росія).

2000 - 2006рр. - заступник директора з питань розвитку Міжнародного центру перспективних досліджень (Київ). 2007 - 2008рр. - директор МЦПД.

2008р. – проф. кафедри соціології Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ).

2010р. - заступник директора з досліджень Українського інституту публічної політики (Київ); модератор програми «Вищий рівень резерву управлінських кадрів» Федерації Академії народного господарства та державної служби при Президенті Російської Федерації (Москва).

Для себе та своїх друзів опублікував чотири книги віршів. Експерт «III Зимової Студреспубліки» (лютий 2011р., Закарпаття).

Что такое образование по сути, а не по форме? **Образованный человек – это человек, который в состоянии в течение жизни отвечать на 4 вопроса.** Я сейчас назову эти 4 вопроса, каждый следующий сложнее предыдущего.

Первый самый простой: **как обеспечить себе существование?** В условиях того, что появились глобальные рынки, профессии рассыпались, еще много чего я могу

рассказывать про то, что случилось на этом уровне. Можно на этот вопрос не отвечать: можно стать буддийским монахом, это пожалуйста... Но нормальный человек на этот вопрос отвечает. Второй вопрос: **как жить с другими?** В условиях межнациональных, межконфессиональных, межэтнических, межсемейных и прочих конфликтов. Третий вопрос, сложнее предыдущего: **как жить с самим собой?** Вы знаете, что каждые 5-7 лет люди переживают кризис, связанный с изменениями у них в картине мира?! Там, в семье, вы – «звезда», вокруг вас все пляшут, а потом вас помещают в детский сад, а там таких «звезд» двадцать пять, и так далее. И каждые 5-7 лет вы меняетесь: заканчиваете институт и из опекаемого становитесь самостоятельным, опять меняется ситуация и картина мира. Люди в этот момент уязвимы и основное количество суицидов приходит на эти зоны, переходные. В старости такие же зоны есть, когда вы из уважаемого члена общества превращаетесь в никому ненужного, неизвестного. Вот, передавали Тихонова, артиста, этого самого...

Штирлица. Великий артист, лауреат всех возможных премий, живет никому не нужный, забытый, где-то там на даче. Эти кризисы есть у всякого. И последний, четвертый вопрос: **как жить в мире с Богом или с мыслью о том, что Бога нет?**

Это 4 вопроса, которые определяют образованного человека, образованного в смысле имеющего образ, а не в смысле отношения к передаче знаний. Я встречал образованных рабочий и необразованных профессоров. Потому что один рабочий для меня был конкретным примером в жизни. Когда я в городе Ростов Великий столкнулся с семьей из двух братьев: один пожарник, а другой учитель труда-слесарь, потому что рука повреждена, которые обладали эрудицией, которая мне не снилась. С ними можно было разговаривать на уровне: «Капица - это какой? Это

который в лаборатории Резерфорда работал?», или «Да, академик Воронин ничего не понимает, как создавались русские города...». И это - пожарник и слесарь... Плюс у них были идеалы. Я приехал, он был весь в гипсе: он проповедовал добро, разнимая пьяную драку в маленьком русском городке. Ему сломали все, что можно. Потом все пошли просить прощения - и он всех простил. Это - образованные люди. А у меня есть друг, профессор, который никак не может найти заработка, решить вопрос - жениться/не жениться и так далее. Вот он - не образованный, хотя профессор и эрудированный в своей области очень сильно. Это первый тезис про образование.

Второй тезис: Каким образом мы проходим вот это образование? Первое состояние, ситуация в которую вы попадаете: вы попадаете в состояние нормальное для человека.

Это ситуация **окультуривания. Культура — это насилие над животной природой человека.** Научить есть вилкой и ножом — это насилие, играть на скрипке — это насилие. Потом это оестествляется и становится способностью. Но сначала это насилие. Нормами и образцами вас набивают в детском саду, школе. Годам к 12-13 вы наедаетесь, и уже от этих школьных и прочих вещей тошнит.

Если вы человек чувствительный, то вы начинаете входить в состояние, которое называется

самоотнесение или **самоидентификация.**

Вы начинаете выбирать то, что вам нужно и отсекают то, что вам не нужно. Мой сын в 7-м классе сказал, что математику, физику, химию не учу, и не учил. Я не говорю, что это хорошо, — он закрыл себе кучу путей, возможностей. Но он сделал такой выбор. Каждый имеет право сделать такой выбор. Сделав этот выбор, вы начинаете попадать в социальный мир, мир человеческих шаблонов. Весь наш социальный мир

устроен по шаблонам и накатанным траекториям. Это нормально. Все выбирают эти траектории. Если они вас устраивают — вы всю жизнь можете в них прожить. Но шаблоны бывают и редкие. Редкие шаблоны, например, стать «снежным барсом», их там человек сто, которые прошли все альпинистские главные маршруты, но это тоже шаблон. Это отработано, у них звание есть и т.д.

Но бывает, что ваш личный опыт говорит о том, что эти шаблоны не для вас. И вы выходите в следующую ситуацию, **ситуацию самоопределения.** Если шаблоны относятся к существующему, прошлому, то в самоопределении вы относитесь к тому, чего еще нет. У вас появляются проблемы. Жить с проблемой очень сложно. Поэтому из проблем нужно выскочить, вернуться обратно, поменять шаблон и взять какой-то новый. Или пойти выше, в состояние, когда что-то начинаете делать. Иное, чем то, существует в обществе. Есть люди, которые умудряются застрять на этой стадии и становятся специалистами по проблемам. Он никак не может ни вернуться в социальность, ни выскочить куда-то, вот он всю жизнь обсуждает проблемы. Очень скучное существо.

Если вы, попав в эту пустоту, обнаружили что-то свое — то вы можете перейти уже в следующее состояние - состояние **самостояния**: и тогда вы берете ответственность за то, что делаете. У женщин оно образуется естественным путем, когда они берут ответственность за детей. В этом смысле женщины становятся взрослыми, как правило, намного раньше мужчин, если они взяли эту ответственность.

Примечание на полях. Большинство мужчин взрослыми не становятся никогда, потому что не берут ответственность за то, что сделали сами.

Вот **самодвижение** (реализация, развитие своего) — это очень важно. Человек, вышедший из уровня самодвижения, - уже есть и образованный. Вот этот проект... На самом деле, мне 65 лет, и я только выскочил в уровень самодвижения, когда свой проект начал делать независимо от обстоятельств, от того, что нет денег, что зарабатываю совершенно другим. **Только люди, которые обладают самодвижением, могут построить самодвижущееся общество, общество, способное к самодвижению.**

И есть последний уровень - уровень человеческой мудрости, это уровень **самоотречения**. Когда вы вписаны в мир, когда у вас с Богом наладились отношения. Вот первые 3 уровня я хорошо знаю, последний... Я только заскакивал туда пару раз, это еще не мой уровень. Я еще не достиг того опыта, чтобы говорить об этом уровне. Но надо понимать, что он есть — это как бы высший уровень совершения человеческой жизни.

За матеріалами ВМГО «Студреспубліка»
http://studrespublika.com/news/text_news.php?id=1901

ЛІТОГЛЯД

Дитяча література: всраххись і не жити

Кожне видавництво шукає свого читача і всіляко приваблює його різноманітними новинками, оскільки, якщо є продаж книжок, то і є всі шанси у видавця втриматися на ринку тривалий час. Автори як природно невід’ємна частина книговидавничого бізнесу теж «підніють» у цій сфері. Здебільшого на дорослого читача важко сподіватись. Низький рівень читання літератури будь-якого штибу дорослими є проявом сьогочасного економічного та інтелектуального (якщо можна так висловитись) стану нашої країни.

Та чи втримається мама чи тато, щоб не купити книжечку своєму опецьку, адже всі наші діти розумні і ми хочемо, щоб вони розвивались розумово. От батьки всіляко намагаються прищепити любов до книги у дітей. Тому видання дитячої літератури лишається перспективним та прибутковим.

Але, що читають зараз діти? Які вони мають смаки? Гаррі Потер, Артур зі своїми Мініпутами? Це незабаром відійде як і Вінні Пух з Пітером Пенем. Смаки змінюються і в цьому вагомий внесок має масова культура з усіма засобами маніпуляції – телебачення, кіно, інтернет тощо.

В тоталітарному СРСР існувала ідеологія і в ній возвеличувалися радянський громадянин, дідусь Ленін, праця і т.д. Ідеологія советів народжувала своїх героїв і, попри всілякі нарікання сучасників, вона мала яку-не-яку та все ж таки концепцію моралі, гуманності, хай їй грець. Зараз же існує ідея створення толерантного громадянина, що буде готовий до глобалізації. Відверто кажучи, це нав'язано з-за кордону, оскільки свого не створили та й не зберегли, що мали. Поряд з тією самою толерантністю культивується несмак.

Бідолашні автори, щоб донести зерно доброти в душі підростаючого покоління, змушені писати казки на новий лад, як-то «Червона шапочка» Євгена Дударя, де дебела дівка в червоному кептурику, що «пройшла Крим і Рим», бухає, курить і займається рекетом. На жаль, автор хотів показати наявні недоліки виховання сучасної молоді, але освітяни зробили все через спину – внесли до програми позакласного читання для школярів і надрукували у хрестоматіях. Виходить, що діти повинні розуміти, що батьки їхні не правильно виховують, але те їм не до розуміння. Діти сприймають все безпосередньо. І ось такий жарт тямиться учнями як «прикол», а таке завжди наслідується. Тому такі речі слід читати в присутності дорослих з подальшими роз'ясненнями.

Добре, але не завжди нам стояти над головами малолітніх читачів. Підкрадається думка, що все одно дитяча література деградує. Естонський письменник Андрус Ківіряк написав про казашку чоловічого роду, який одружився на кульбабі, а ще має у своєму творчому здобутку таких героїв як глист, куртка-дура, шкарпетки, чорт з горщика.



Ілюстрація книги «Какашка і весна»

Воно то смішно, але, коли головний герой, наприклад, Шрек псує повітря є чого і нема чого, а інший – якесь собаче лайно в парку, то як потім дитині пояснити, що акт дефекації є інтимним процесом, а не привселюдним?

А як щодо акту смерті? В дитячій літературі, може, не слід говорити напряду як це робить англійка Сіммс Тебек у вірші «Жила-була старенька, що проковтнула муху».



Книга «Жила-була старенька»

Ну, проковтнула вона муху, потім ще павука, kota, корову, але навіщо зображати смерть? Певно, англійські діти дуже сміються, коли читають цей твір, який асоціюється як жарт. Невже смерть є кумедною?

Буратіно та інші відходять у минуле, приходять нові герої: татки-гомосексуали, унітази. Навіщо новому поколінню шукати золотий ключик до свого щасливого майбутнього, краще дівчинці-кульбабці вийти заміж за смердючу какашку. Адже в житті нічого крутішого нема як всраххсь чи вмерти від переїдання. Тому слід розуміти, що заради прибутку видавці ладні на подібні вибрики, а дорослим – бути уважними при виборі книги для своїх дітей.

Для ознайомлення з «видатними творами» сучасної дитячої літератури розміщуємо останні трохи нижче.

Червона шапочка

В одному селі жила Червона шапочка. Дівчина гарненька, ставненька. Нижню половину її вроди облягали вичовгані джинси. Верхню - розписаний незрозумілий гаслами балахон. На голові хвацько сиділа червона шапочка. Подарунок від бабусі на день шістнадцятиріччя. За те її і називали Червоною Шапочкою. Одного разу мама каже Червоній Шапочці:

-Ось тобі пиріг, пляшка вина. Однеси бабусі. Нехай підкріпиться трохи. Старенька вона стала.Нездужає. Як у справжній казці, бабуся жила за лісом.

-Тільки спіши, - каже мати, - поки сонечко високо.

Червона Шапочка пішла.

Відійшла на таку віддаль, що не побачиш її неозброєним оком. Сіла під кущ.Випила вино. З'їла пиріг. Дістала з потайної кишені джинсів цигарку. Запалила,смалить і наспівує:

Ах,эта красная рябина
Срели осенней желтизны.

Я на тебя смотрю, любимый,

Теперь уже со стороны...

Як тут з кущів виходить Вовк! Страшений, Величезний. Очі голодним вогнем світяться.

-А-а-а! - гаркнув, - Червона Шапочка! Попалась! Зараз тебе з'їм!

Червона Шапочка озирнулась. Цвиркнула через густо на помаджену губу.

-Пішов геть! Шкет нещасний! Ще не таких бачила.

Дихнула Червона Шапочка на Вовка перегаром вина й тютюну. Вовк очманів. Схопила Червона Шапочка Вовка за вуха, сіла на нього верхи і гукнула:

-Поїхали!

-Куди? - перелякався Вовк.

-Куди-небудь! - пришпорила боки Вовка дерев'яними подошвами своїх стукалок.І той рвонув.

Каталася Червона Шапочка на Вовкові до ранку.Вранці під'їхала до бабусиної хати.Зайшла у світлицю:

-Чао предкам!

-Дитино рідна! - сплеснула в долоні бабуся, - А ти де в таку рань тут узялася?

-Ша! - приклала пальця до вуст Червона Шапочка. - Якщо маман питатиме, де я була, скажеш, у тебе ночувала.

-Господь с тобою, дитино! А ти хіба не з дому?...

-Дай щось пошамати (поїсти)! - сказала Червона Шапочка, викаблчуючись перед дзаркалом.

-Нема, дитино, - каже бабуся, - Бо я хворіла.

-Давай бабки. Пошлю Вовка, принесе зараз.

Бабуся витріщалася на внучку.

-Гроші давай! - хрипко пояснила Червона Шапочка.

Бабуся тремтячими руками дістала вузлика. Розв'язала. Подала Червоній Шапочці свою пенсію.

-На. Нема більше.

-Тоді я тебе з'їм! - налякала Червона Шапочка.

Якраз у цей час повз хату бабусі проходив мисливець. Дивиться,біля хати лежить загнаний Вовк, язика висолопивши і хвоста відкинувши. А з хати доносяться схлипування бабусі:

-Не маю, внученько! Їй-Богу, більше не маю!...

Мисливець вскочив у хату. На поготові рушницю тримає.

-Хто тут бабусяю ображає?

Червона Шапочка криво осміхнулася:

-А ти в родинні справи не вмішуйся! Браконьєр нещасний! Ось напишу на тебе скаргу, що ти вбив Вовка, обікрав бабушенцію і приставав до мене. Тоді закукурікаєш...

Мисливець був сміливий. Ніколи не тремтів перед найстрашнішим звіром. А тут жилки в нього затрусилися. Він згадав свою жінку молоду. Діточок білозубих. І, знітившись, почав задкувати до виходу.

Що далі діялося у бабусиній хаті, ніхто не знає. Бо свідків не було. Тільки десь під полудень вийшла Червона Шапочка. З набитим вузликом на спині. І зникла в лісі.

Де вона блукає, досі ніхто не знає.

Може, стрінеться вам принагідно. То сповістіть хоча б її маму. Бо побивається, руки ламає, де її чадо неповнолітнє, не знає...

Какашка и весна

Собака присела на минутку в парке и побежала прочь, оставив за собой маленькую кучку.

— Ой, какая же здесь красота! — изумлённо воскликнула кучка, и огляделась. — Небо синее-синее! Деревья зелёные-зелёные! И как же здесь просторно!

— Слушай, ты, поосторожнее! — пожурил её Воробей. — Уйди с дороги, а то

кто-нибудь на тебя наступит! В самом деле, он лежал под ногами у кого-то! Какашка поплз со всей мочи в ямку на газоне.

— О, здесь всё красивее! — радовался он. — Так мягко и удобно! Травка щекочет под подбородком, и пчелы жужжат. Я соберу листья и построю свой домик. Я сяду тут, под окном, и буду любоваться природой!

— Знаешь, кучка, не стоит строить дом тут, посредине газона, — поучал Воробей. — Здесь, бывает, работает газонокосилка. Она очень громко шумит и рубит всё на мелкие кусочки. Опасная вещь! Пойдём лучше к кустам сирени, не будем ждать газонокосилку. Там хорошо и мирно.

— Спасибо тебе, умная птица! — поблагодарил Какашка. Он собрал листья деревьев и устремился в тенёк. Там было очень приятно сидеть и дышать свежим воздухом. Какашке парк показался очень интересным. Дети бегали и пинали друг другу мяч, старички кормили воробьёв и голубей, собаки обнюхивали деревья и задирали лапу. Всё это было интересно рассматривать в окно. Только вот гостей у Какашки не было, и поэтому он немного загрустил. "Так приятно говорить с другом и вместе смотреть в окно, — подумал он. — Жаль, что я одинок. Может быть, попробоватъ подойти к воробьям. Может быть, они станут подходящими друзьями!"

Он посмотрел вокруг и увидел воробьев. Это был знакомый Воробей, они с женой сидели на ветках сирени и кормили в гнезде пищащих сыновей. Какашка кивнул им, как старым друзьям, и Воробей ответил приветствием, но ближе не подлетел. Сейчас бы и пришло время для собачьей какашки. Но

вместо знакомства воробей обнял жену и полетел искать своим сыновьям новую пищу.

"Я бы тоже хотел кого-нибудь обнять", — подумалось Какашке. (Говно вопрос! — прим. читателя)

Постепенно прошла осень и наступила зима. Дом Какашки завалило снегом. Здесь было тепло и уютно. Какашка много и долго спал. Весной растаял и Какашка. Он делал гимнастику и принимал солнечные ванны. Какашка после зимы стал совершенно белый, но был в хорошем настроении. Воздух был свеж и появлялись первые цветы. И — о чудо! — одна Одуваночка засунула свой нос в землю рядом с его домиком.

— Привет! — сказала она тонким голосом. — Я могу тут порости? Я вам не помешаю?
 — Нет! — Какашка был потрясён. — Ты такая красивая!
 — Ой, что Вы! — покраснела Одуваночка. — Я совершенно обычная.
 — Нет! — закричал Какашка. — Поверь мне! Я живу тут целый год, но такую жёлтую и кудрявую Одуваночку никогда не видел. Знаете что — будьте моей женой!

Одуваночка покраснела снова, но согласилась. Состоялась свадьба, и Какашка и Одуваночка стали жить вместе. Они очень любили друг друга и обнимались несколько раз в день. Даже чаще, чем воробьи.

Жила-была старуха, что проглотила муху

Жила-была старуха, что проглотила муху.

Не знаю, зачем проглотила ее.
 Но, может так случиться, что старуха умрет!

Жила-была старуха, что проглотила паука,

Паук внутри извивается и шевелится пока;

Она проглотила паука, чтобы поймать муху;

Не знаю, зачем проглотила ее.
 Но, может так случиться, что старуха умрет!

Жила-была старуха, что проглотила птицу;

Но это ж абсурд, проглатывать птицу!

Она проглотила птицу, чтобы поймать паука,

Она проглотила паука, чтобы поймать

муху;

Не знаю, зачем проглотила ее.
 Но, может так случиться, что старуха умрет!

Жила-была старуха, что проглотила кота;

Где видано, чтоб старухи глотали кота?!

Она проглотила кота, чтобы поймать птицу,

Она проглотила птицу, чтобы поймать паука,

Она проглотила паука, чтобы поймать муху;

Не знаю, зачем проглотила ее.
 Но, может так случиться, что старуха умрет!

Жила-была старуха, что проглотила собаку;

Видали свинью, что глотала собаку?!
 Она проглотила собаку, чтобы поймать

кота,
 Она проглотила кота, чтобы поймать птицу,

Она проглотила птицу, чтобы поймать паука,

Она проглотила паука, чтобы поймать муху;

Не знаю, зачем проглотила ее.
 Но, может так случиться, что старуха умрет!

Жила-была старуха, что проглотила корову;

Где видано, чтобы старухи глотали коров?!

Она проглотила корову, чтобы поймать собаку,

Она проглотила собаку, чтобы поймать кота,

Она проглотила кота, чтобы поймать
птицу,

Она проглотила птицу, чтобы поймать
паука,

Она проглотила паука, чтобы поймать
муху;

Не знаю, зачем проглотила ее.

Но, может так статься, что старуха
умрет!

Жила-была старуха, что проглотила
лошадь.

Старуха мертва, если кто-то вас
спросит!

© Юрій Балюк

СЕКРЕТНІ МАТЕРІАЛИ

Боротьба з червоними в Бердичівському повіті (1920-1923 рр.)



Повстанці 20-их років

Не завжди Бердичів був «червоним», а Бердичівщина і поготів. Після відступу військ УНР тривалий час продовжувалася боротьба проти більшовитської влади. Нове покріпачення селян у формі безоплатної примусової роботи в радгоспах, обкладання населення поборами у вигляді

«продрозверсток», а згодом і «продналогів», посилювало антирадянські настрої. Червоні безчинствували над селянами. Так, станом на 14 липня 1922 року, в інформаційному зведенні до Бердичівського повітового виконавчого комітету йдеться про масові грабунки майна селян: «Замечаються кражи со стороны красноармейцев, расположенных при Белиловке».

На Бердичівщині у період 1920-1923 років оперували повстанські загони під керівництвом отаманів Трейка, Карого, Кравченка-Пугача та інших. Саме козаки ставали на захист мирного населення, хоч більшовитська пропаганда називала їх «бандитами», проте ми можемо об'єктивно відповісти на питання «хто є хто?». В газеті «Вісти» 1922 року Бердичівська Повітнарада у зверненні «До всіх громадян Бердичівщини» ухвалила наказати «всім волнарадам повіту: 1) В тих хуторах і селах, що дають притулок бандитам, обов'язково розібрати будівлі... 2) Негайно висилати до концентраційних таборів усе чоловіче населення віком з 18 до 45 років, що живуть у тих хуторах та селах, котрі не вжили заходів, аби сповістити військову владу о перебуванню бандитів, або допомагали бандитам фуражом і продуктами».

Працюючи з документами ЧК, я жодного разу не знайшов інформацію про вбивства чи грабунки повстанцями мирних жителів. «Каральний меч» лягав тільки на плечі міліціонерів, комнезамів, чекістів. Загалом, діяльність козацьких загонів базувалась на диверсіях: підривах мостів, нападах на охорону заводів із захопленням зброї, фуражу, знищенням документації тощо.

Варто згадати спогади отамана Якова Гальчевського-Орла «Проти червоних окупантів», що був свого часу командувачем Подільської повстанської групи, яка з'єднавшись із загonom Пугача-Кравченка в травні 1921 року «погостювала» на території Бердичівського повіту (до складу повіту також входили

села нинішніх Козятинського, Погребищанського та Ружинського районів): «Під Кожуховом на тракті зустрічаємо 20 большевиків з їхнім старшиною. Це відділ для стягання продовольчого податку. Обезброюємо большевиків, їхнього начальника розстрілюємо при дорозі, а солдатів по черзі кладемо на придорожнє каміння догори «нижнім тілом» і вліплюємо кожному по 50 «шомполів». Після такої церемонії пустили всіх большевиків у темряву ночі».



Яків Гальчевський

Знайдуться і сьогодні запаморочені громадяни, що будуть заперечувати слова Якова Гальчевського як суцільну брехню. Тому слід підтвердити, що це не вигадки. Наприклад, в мемуарах «Проти червоних окупантів» написано, що, коли Гальчевський гостював у отамана Пугача-Кравченка, то стався випадок, коли кінна розвідка об'єднаного загону повстанців зіткнулася з червоноармійцями. Ця історія документально підтверджується рапортом начальника 3-го підрайону промміліції станом на 11 травня 1921 року: «7 мая в с. Юзефовку со стороны Зозуленец Самгородской волости, около 5-ти часов дня появились 2 бандитских разведчика,

которые встретив 5 красноармейцев, ремонтировавших телефонную сеть, закричали им «руки вверх». Один из красноармейцев выстрелом из винтовки убил на месте одного из бандитов (від авт. - за словами Гальчевського, козака звали Семеном), но в это время из засады вылетело около 30 бандитов-кавалеристов, которые открыли стрельбу по красноармейцам; три красноармейца скрылось, а два были задержаны бандитами и после зверского издевательства изрублены шашками.

Банда напала на волостной Комиссариат, сожгла весь архив и забрала пишущую машинку, 8 винтовок. К вечеру она выехала к сахарному заводу. Там забрала 16 лошадей, 160 пудов овса, 3 повозки, бричку. Милиция, вследствие малого количества людей (4-ех человек) и отсутствия винтовок разбежалась, хотя 2 человека попались бандитам, но так как у них не было оружие, то их освободили.

Численность: 60 кавалеристов с новыми карабинами австрийского образца, шашками, пулеметами «Льюиса» на каждые 4 человека, седла новые английского образца, лошади хорошие. Пехота – 200 человек – одеты в свитки и шинели, некоторые в буденовских шапках (від авт. - зі спогадів «Проти червоних окупантів» ці шапки носили деякі козаки Гальчевського і він сам), а некоторые имеют украинские значки на рукавах».

Звісно, за діяльність повстанців нерідко чекісти карали цілі села. Із розмови з повітовим ревкомом, липень 1921 року, стає відомо, що на село Вівсяники за перебування деякий час там повстанців, накладено контрибуцію: 25 коней, 25 корів, 30 свиней, 50 шинелей, 50 пар білизни. Назначено 50 заложників, яких разом із контрибуцією забрали в Самгородок.

Заложників червоні використовували для того, щоб змусити селян видавати повстанців або збіжжя на «продрозверстку». Якщо село не

виконувало вимог, то заложників вбивали і забирали наступних, але вже вдвічі більше.

Бердичівський повстанський комітет

Із доповіді про діяльність Бердичівської ЧК з січня 1920 по лютий 1922 років стає зрозумілим, що боротьба з «політичним бандитизмом» гальмувалася через відсутність кавалерійських загонів. Проте вже діяв агентурний апарат, завдяки якому багато виступів та планів повстанців були заздалегідь відомі чекістам. Таким чином, у 1921 році червоні викрили штаб повстанських військ у Бердичівському повіті, який знаходився в селі Немиринці. Подібні штаби або комітети створювались для організації повстання за підтримки керівництва УНР, що перебувало в Польщі. Ліквідація чекістами повстанських комітетів стала однією з причин поразки останнього Листопадового походу військ УНР на чолі з генерал-хорунжим Юрком Тютюнником, оскільки він не зміг з'єднатися з більшістю повстанських загонів через їхню розпорошеність. Під час викриття Бердичівського повстанського комітету, було схоплено керівників: Сорокопуда, Снігура та інших. Арештованих утримували у Бердичівській в'язниці

За донесенням начштабу Щелкунова від 2 травня 1921 року, в Самгородському районі, у селі Вівсяники було засідання повстанців: «На котором решили 4 — 5 мая произвести набег на Бердичевскую тюрьму, с целью освобождения арестованных бандитов, по их подсчету они располагают 7000 участии приблизительно 2000. Штаб находится в Псяревке (від авт. - Псярівка), общим руководителем назначен Кравченко... Наш осведомитель на этом заседании присутствовал, сейчас находится в банде. Войска стягиваются в Самгородок».

Незрозуміло, чи було 7000 (хоча інші чекістські документи наголошують саме на цій чисельності), чи 2000 козаків, але наступ на Бердичів захлинувся. Начальника повстанського штабу Карчевського,

коменданта тилу Петренко схоплено і розстріляно у вересні 1921 року.

У подальшому, по селах повіту козаки закликали населення до повстання. Червона розвідка в літку 1921 року доповідала про появу у різних частинах повіту невеликих загонів отаманів Трейка, що приходив на Бердичівщину зі Сквирського повіту, Хмари, Пугача-Кравченка. За спогадами Яківа Гальчевського, орієнтовно в цей час Пугач-Кравченко тимчасово розпустив Бердичівський повстанський комітет. Проте отаман Кравченко не припинив свою діяльність, хоча Гальчевський зазначав протилежне. Так, станом на 6 липня 1921 року, із виписки інформаційного відділу Бердичівського ревкому стає відомо, що в Самгородському районі об'єдналися загони Жука — Кравченка — Трейка разом 10 кавалеристів, 30 піших при 2 кулеметах «Льюїса», «одягнені по-селянськи».

Повстанці теж мали своїх людей в органах більшовитської влади. Наприклад, в доповіді про роботу Бердичівської окружної міліції за 1922 рік йде мова, що особовий склад на 45% складається із ненадійних елементів.

Отаман Пугач-Кравченко

Багато імен повстанців лишаються і по сьогодні невідомими. Хіба що, за допомогою ентузіастів з різних міст України по крупинці збираються відомості про того чи іншого отамана. Із найбільш відомих отаманів, що свого часу діяли на теренах Бердичівського повіту є Карий та Трейко. Життя Карого і Трейка детально досліджено членами історичного клубу «Холодний Яр», сайт якого можна з легкістю знайти в інтернеті. А от щодо отамана Пугача-Кравченка, то його особистість є маловідомою для широкого загалу.

Зі спогадів Я. Гальчевського: «Отаман Пугач заховувався з гідністю. Був це мужчина років 27, чорнявий, вродливий і добре збудований. Розумом не грішив, балакати з домішкою демагогії вмів

переконливо, хоч не все говорив – як мені здавалося – правду. Каже він, що служив у російській армії і був поручником, чи штабс-капітаном. З поведінки видно, що він хворобливо-амбінтий. Його козаки побоювалися, бо часто вибухав гнівом...».

Також Гальчевський описує Пугача як сміливу людину, але поряд з цим і необачну. Зрозуміло, що він мав харизму, але у військовій справі міг допустити фатальної помилки. Був факт, що Пугач відпустив полонених у бою большевиків, навіть перебинтувавши поранених, щоб, мовляв, не боялися піддаватися. Але зробив він це біля села, під Самгородком, в якому повстанці зупинилися на постій. Згодом в це село зайшли червоні карателі разом з тими самими «перебинтованими» та вчинили безчинства над беззахисними селянами.

Отаман Пугач — Кравченко Харлампій Васильович — свого часу очолював Бердичівський повстанський комітет і невдалу спробу наступу на Бердичів. Він проводив «насильну» мобілізацію юнаків, щоб їхні родини не понесли відповідальності за це перед чекістами. До отамана йшли молоді, ще несвідомі хлопці, які хотіли покозакувати на що, будучи свідком, нарікав Гальчевський. Є цікавий документ, який може стосуватися Кравченка – донесення райкоменданта комбата 319 (?) полку за відомостями старшого міліціонера охорони Махаринецького цукрового заводу Рашкевича Володимира, 23 липня 1921 рік, Козятинський район: «Банда состояла из молодых хлопцев лет 18, пехотинцев на подводах (від авт. - з інших джерел відомо, що було ще 10 кавалеристів), одежда вольная. Предводитель банды в белом плаще с накидкой, польской саблей, кожаной фуражке, лет 28 и его помощник в шинельной свитке, фуражке со значком железнодорожника, штаны засаленные, шрам вдоль щеки. Пулемет один. Говорят по-украински. Атамана величают: «паны доброды». Милицию приговаривали идти в

их армию. Нагружено 7 подвод по 8 мешков сахара. Сигнал отхода – 2 револьверных выстрела. Отряд двинулся по дороге на Немиринцы. В селе Немиринцах Ширмовской волости раздеты до гола 3 кавалериста, сего числа на рассвете. Отобраны лошади и седла».

Попри все червона влада укорінювалася вже надовго, у Бердичівському повіті значно збільшувалося число воєнізованих формувань Червоної армії.

Повітова газета «Голос труда», 15 липня 1922 року, під заголовком «В Бердичеве» розмістила статтю «Ликвидация бандитизма на Бердичивщине», в якій повідомлялось про знищення «банди» Карого—Яворського, але «бандит» Кравченко, досі невловимий, «ставший тепер приемником Карого, и присвоив себе его титул (від авт. - командувач Північною групою повстанських військ України) вместе с 20 обманутыми молодыми крестьянами в возрасте не свыше 20 лет, пытался «свергнуть Советскую власть». Далі велася мова про те, що «банда» Кравченка вже ліквідована, а сам отаман ненависний селянам, переховується в лісах і такі як він – «головнокомандующие» - займаються тепер «обкраданием комор». Стаття завершується твердженням, що до кінця 1922 року бандитизм як такий загалом буде «изжит».

Стосовно газети, чи правдою було повідомлення про знищення загону Кравченка?

9 травня 1922 року 40 піших на чолі з Кравченко здійснили напад на винокурний завод, де зарубавши двох міліціонерів і поранивши начальника охорони, забрали 12 бочок спирту.

20 травня того ж року загін Кравченка чисельністю у 25 чоловік був оточений в яру між селами Вівсяники та Левківка кавалерійським загonom. Результат: 2 червоноармійці вбиті, 1 поранений, після бою козакам вдалося сховатися в лісі.

Далі найцікавішим документом є доповідь про діяльність «Чрезтройки» по боротьбі з «бандитизмом» Бердичівського повіту з 2-го по 17 червня 1922 року: «2 июня Тройка с отрядом прибыла в с. Самгородок, где в районе оперировала банда Кравченко численностью до 20 человек. 5 июня облава селений Овсяники, Мончино и Сопин (від авт. – Вівсяники, Мончин, Сопин). В Мончино у гражданина Каченюка в клуне обнаружены бандиты во главе с Кравченко (7 человек). Один красноармеец убит. Бандиты отстреливались из пулемета. Бандиты бежали по направлению к Бритским хуторам, их настигла конная разведка и были изрублены красноармейцами. Один красноармеец убит, один бандит схвачен. Кравченко с другими сбежал, побегу котораго способствовали крестьяне села Мончино. У убитых обнаружены оружие-карабины, наганы, штамп бандитского штаба и жестяная посуда со спиртом. 5 июня произведен допрос двух задержанных.

7 июня Тройка выступила в с. Мончино для выкачки ненадежного элемента. 8 и 9-го произведен сход селян для разъяснительной работы. Случаев же чистосердечного признания об укрывательстве бандитов, а также награбленного имущества между селянами этого села не проявлено, в виду чего по постановлению Тройки перед сходом было расстреляно один бандит, два укрывателя, бандитских осведомителей и один ответчик. После, в селе Сопин поймано 2-их бандитов и один сдался добровольно. На допросе один (Лавренюк) сообщил приблизительное местонахождение награбленных Кравченко вещей, а также выдал укрывателей селян. Нашли еще одну бочку спирта (весь конфискований спирт был передан у фонд по борьбе з бандитизмом).

10-го при сходе расстрелян бандит Поломарчук. Согласно данных сведений бандитом, Тройка направила в с.

Левковка, где у одного из селян спрятаны Кравченко 9 винтовок, пишущая машинка и бочка спирта. Был проведен сход селян с агитацией, предложено указать укрывателей бандитов, за что было обещено полное помилование, но несмотря на это из селян никто ничего не указал. Тогда был сделан поголовный обыск во всех дворах селян Левковки. Под террором селяне перекопали дворы друг у друга. Лишь 12 июня у крестьянина Росича найдено во дворе 1 бочка спирта и портфель документов. Росич был арестован и несмотря не на какие даваемые ему обещания о неответственности за признание, где спрятано оружие, не сознался. Но когда спросили его 4-х летнего ребенка, то тот сказал, что видел, как отец перепрятывал винтовки. Тогда Росич сам указал на местонахождение 9 винтовок. Росич был расстрелян. Пишущую машинку не нашли.

Словили еще одного бандита. Он указал на Нагорного из Мончино, что у него спрятаны 2 бочки спирта, и нашли: одну – в клуне, другую – в огороде. Нагорного расстреляли при сходе и тогда ответчики испугавшись всего этого через два часа поймали бандита и выдали двух женщин-укрывательниц, которые переданы в БОГПУ (від авт. – Бердичівське об'єднане державне політичне управління, прототип НКВС) для извлечения агентурного материала».

Із досліджень історика Костянтина Завальнюка випливає, що полковника Кравченка видали чекістам у жовтні 1921 року. Ймовірно, що він був амністований, оскільки в липні 1923 року чекістами ліквідована повстанська організація «Гуляй-Воля», на чолі якої стояв Кравченко. Тактика організації була зумовлена на підготовці територіальних повстанських загонів. При ліквідації організації виявлено 95 активних учасників.

Опісля Кравченко пробрався до Польщі, а в 1925 році знову повернувся на територію України, де сформував новий

загін. Остання згадка про отамана Пугача, за словами Костянтина Завальнюка, датується 1928 роком. Тоді він виступив у Франції перед паризькими робітниками, розповідаючи їм про пануючі порядки в СРСР.

З усього вищенаведеного стає зрозумілим, що деякі повстанці ставали агентами чекістів та попри все боротьба з червоними тривала ще довгий час.

Звіт про роботу окрвиконкому з 15 квітня 1925 року по 1 січня 1926 року: «По окрузі було оперірувало 23 банди... Всі вищезазначені банди карного характеру, за виключенням банди «Рудого», яка має ознаки карно-політичні. З зазначених банд залишились неліквідованими банди «Рудого» та сам отаман банди «Бабич».

©Юрій Балюк

ШУХЛЯДА

Юрій Балюк: стословия

Сто грамм

Сто грамм. И ты уже философ. В сто грамм вмещается вся твоя жизнь. Призрачно-прозрачные горесть и уныние. Кроваво-коварные сладострастие и любовь. Игривое веселье или дурачество.

Сто грамм – два шага назад, чтобы начать потом все сначала, и без робости, и без преград.

...алхимик, потому что уверен в открытии новой меры измерения Вселенной. Хоть не один таков, но по своему, неведанному никем рецепту, добываешь чашу Грааля, чтобы разбить ее об иллюзию скоропостижного благоденствия, богоподобия.

Сто грамм. И ты непризнанный герой, который способен спасти мир от одиночества воплями на улице, а еще можешь быть тираном, жертвой, святым, извращенцем... Сто грамм – истина.

Не убей

Мальчуган поймал богомола, привязал к его лапке ниточку и хотел утопить беднягу в ручье. Просто, для забавы.

- Не делай этого, - перед ним появился старец.

- Почему?

- Потому что всякий из нас проходит круги перевоплощений, чтобы окончательно найти свое человеческое обличие в земном мире, и пройти путь свой. Дабы, не растерявши дары божьи, предстать перед Ним и обрести вечную благодать.

Убьешь лебедя – убьешь в себе верность. Убьешь это насекомое – убьешь в себе терпение. Убьешь ворона – убьешь в себе мудрость...

...не противься замыслам божьим, ибо не будешь иметь покоя, каждый раз возвращаясь к Началу.

- А если убить человека?

- Убьешь самого себя.

Знаки

С тех пор, когда Бог изгнал Адама и Еву из Эдема, люди стали смертными, но жили столетиями, при этом становясь все более мудрыми.

У людей на ладонях были знаки солнца. Эти узоры напоминали им про Творца и оберегали от греховных утех.

Но это раздражало дьявола. Он хотел стереть с лица земли все человечество. Однажды он с армией нечисти под покровом ночи хотел похитить людей. Черти прокрались в дома и начали тащить спящих людей за руки. Трехпалые черти никак не могли ухватиться. Их лапы соскальзывали, лишая на человеческих ладонях раны от когтей.

Бог вовремя увидел это и прогнал темную силу.

Господь заживил раны на ладонях людей, но остались линии, которые искажали знаки солнца. Творец разгневался и промолвил к дьяволу:

- Быть тебе вечно в преисподней, - и спустил на землю ангелов, которые схватили дьявола.

Разъярённый дьявол прежде, чем попасть в заточение, успел проклясть человечество.

- Пусть жизнь твоих подобий будет так коротка, как мои знаки на их маленьких гадких ладонях. И не хватит тех дней, чтобы стать им мудрыми и ближе к тебе, ибо быть им вечно глупыми детьми.

С того времени всякий человек, рождающийся в этом мире, имеет на ладонях знаки и лишен мудрости Божьей, поскольку от познания краткости жизни подвластен искушениям.

Шановні читачі!

Нагадаємо, що цей журнал є некомерційним проектом, тому творчий колектив сподівається на вашу підтримку. Чим можете допомогти?

Надсилайте свої матеріали та розповсюджуйте журнал серед своїх знайомих, родичів, друзів.

Дякуємо, що Ви з нами!

Контакти:

e-mail: dobraspravaberd@ukr.net

тел.: 097 914 32 61 (Юрій)

www.dobr.ucoz.ua

Попередні номери за адресою:
vk.com/club27011674

http://dobr.ucoz.ua/index/zhurnal_quot_upstream_quot/0-6